

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 06084

BLETER FUN VEGN

Rivka Basman

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

רבקה באסמאן

*

בלעטער פון וועגן

פארלאג "ישראל-בוך"
תל-אביב, תשכ"ח—1967

דברקו באסמאן * ברעשער פון אולאן

רבקה באסמאן / בלעמער פון וועגן
פארלאג „ישראל-בוך“

צייכענונגען — מולא בן-חיים

RIVKA BASMAN
BLETER FUN WEGN
Poems

דאס בוך איז דערשינען מיט דער מיטהילף פון ליטעראטור-פאָנד
בנים יידישן שרייבער-פאראיין אין ישראל

©

נדפס בישראל
כל הזכויות שמורות
Printed in Israel, 1967

דפוס „ארוז“ בע"מ, ת"א, רח' אילת השחר 4, טל. 34294

עצם האנר והמלך חכם אלן
פסיכיאטר סולר קפולאס. עמ' 6 ד' עמ' 7
מס' 7

מס' 7/22/70 האנר אלן ד' עמ' 7
פסיכיאטר

W'f - 5''K /'K

אויף מאַסקווער גאַסן

אַ באַרוועסער אַנטלויפט דער שניי,
גרויע וועגן יאָגן אים,
ווי ווילט זיך מיר אין דעם זאוויי
אַ וואָרט אַ מילדן זאָגן אים.

דאָס ווינטער-מעשהלע, באַצירט
מיט קרענצעלעך באַמאַלענע,
האַט אויסגעשוויגן דאָ פאַר מיר
שטומקייטן פאַרפראַרענע.

איך זוך אין גאַס אַ שפור, אַ שיין
פון אייער ליכט ס'פאַרלאַשענע,
וואָס מליעט דאָ יאָר-אויס יאָר-אין
בני טויערן פאַרשלאַסענע.

איך יאָמער אויס מיין גרום צו אייך:
פאַרשפעטיקט האָב איך, מייערע.
און ס'ווערט פון שניי אַ ווינטער טיין
מיט טרערנלידער אייערע.

מיין שכן

גיי איך ארויס צום פראַסטיקן מאַג —
זע איך אַ הילצערנע מיר
בני אַ ראַג.

אַ ווונדערלעך אויסזען
פאַרמאַגט זי, די מיר,
ווי ס'וואַלטן לידער
שמראַלן דורך איר.

בלויב איך געפאַנגען
און מוליע זיך צו
צו דער מיר פון געזאַנגען —
צו שוועל פון דיין רו.

ווילט זיך אַן עפן מאַג
ליבלעך די מיר,
און זאַגן: גוט-מאַרגן
האַל קיין, צו דיר.

פראַסטיק דער מאַג,
אומעטיק טונקל
דער שיידוועג בניס ראַג...

צו א קראָ

וועמענס ביסטו גאָסט, דו ביזע קראָ? —
אז די טויטע לעבן שוין ניט דא,
אָפגעמעקט דער אות פון שטיין,
און די שמאַלע שמעגעלעך געוויין
צעאָקערט.

נאָך וואָס ביסטו געקומען, קראָ,
יאַמערן מצבות אויך אין דיר?
ציט אויך דיר צו אומעטיקע ווענט,
צום גערויש פון בלעטערשפראַך
בײַ שטייניקע צוקאַפּנס?

כ'האַב אַ מאַל דיר פּײַנט געהאַט. נאָר איצט
אַנדערש דיר צו זען איז מיר באַשערט.
און מיר דוכט, דײַן שוואַרצע אויג טרערט.

נאך א טויטן פאָעט

ניטאָ קיין צײַט צו קוקן אויף לאַמטערנס
און אפשר גאָר ניטאָ קיין מוט,
ווייל איידער מען דערזעט אַ שמערן
דערזעט מען בלוט.

און קלעפיק ווערן טרוים און ווונדער
און אומריין ווערט איעדע שעה,
און דיכטער זײַנען אויך פאַרווונדעט
און ווער צו היילן איז ניטאָ.

מען נישמערט און מען זוכט אין דרויסן
אויך אינעווייניק, ביז צום דנאָ.
נאָר עפעס אַנדערש איז מען אויסן —
און עפעס אַנדערש איז ניטאָ.

די פונקען אַשיקן פאַרוויסמע
און מער ניטאָ אזא אַדרעס
וון ס'פלעגט דאָס ליד די טיר אַ ריס טאָן
און הויך אַרויסשאלן אַ נם,

און מיטרייסן איעדן איינעם
און טרעפן פונקט אין קנופ פון שלעכטס,
און לײַטערן אַט דעם געמיינעם
וואָס איז געמיינערהייט גערעכט.

נימא א שוועל, און די פאָעמן,
ווער ווייס וווּ ס'איינזאַמט זייער מראָט.
מיט פּינעדדיקע סילוועמן
איז פינצמער פרעמד די שמאַט.

צו א פריינד

פאר נחמה ל.

וויל איך קומען היינט צו דיר —
ווייס איך ניט דיין שוועל,
— וויל איך ברענגען דיר א בלום —
זיינען בלעטער געל.

וויל איך זאגן דיר א ווארט —
לאזט מיך ניט דער ווינט,
וויל איך הערן ווי דו זינגסט,
זינג זשע, זינג, מיין קינד.

נעם מיין ליבשאפט ווי א בלום,
נעם מיין ווארט צו דיר,
זיכער, זיכער וועלן זיי
קומען צו דיין טיר.

שפלימערס

אין מאַסקווע בני נאכט,
נינצן פינף און זעכציק,
אַנהייב מערץ, ווען שניי אַטעמט אויס
די לעצטע קאַלמע אַטעמט
און וועגן דרעמלען האַלב שנייך,
האַלב פאַרבלאַטיקט,
ווען פענצטער טריפן אָפּ
דימענטענע בלומען
און אַניו-ליכט וויינט אַראָפּ
מיט לעצטן טראָפּן שניי, —
אין אַזאַ נאכט
האַב איך אין האַנט גענומען
„אַ שפּיגל אויף אַ שטיין“*.

אַנטקעגן מיר געשוואַרצט האָט
האַלקינעס פענצטער,
מאַרקיש האָט געבלאַנדזשעט אין מיין בליק
און קוויטקאַ האָט געשמיכלט צו געשפענסטער
מיט פולע אויגן לידער-גליק.

פּאַעטן ייִדישע, אין מאַרגנס אין פאַרגרוימע,
גענוג גערעדט פון אייך מיט מעשיות פלערליי,
געקומען זייט איר סוף פל סוף, כאַטש מוויטע,
און אויסגעזונגען אייער ליד אַליין.

* אַנטאַלאָגיע פון די אומגעקומענע ייִדיש-סאָויעטישע שרייבער.

ווי פולער ווערט עס אונדזער קוואל,
ווי אַרעם וואַלט אַן אייך געווען איעדער.
איך הער אין יעדן ליד אַ פאל
פון עפל צייטיקע, פארלאזענע אין סעדער.

ס'האַט נאכט פארטייליקט אונדזער וואָרט —
מאָרגן האָט געפריט אַ שטומער.
ווי ס'איז דאָס בוך געלעגן
האַט געשמראַלט דאָס אָרט,
ווי ס'וואַלטן לידער פון איענעם באַרג געקומען.

אייז-ליכט טריפט אַראָפּ מיט לעצטע טראַפנס שניי
און שפיגלט אָפּ אַן אות
און שפיגלט אָפּ אַ שטיין.

אין מאַסקווער שול

לאָז מיך אַרײַנזינגען טרערן אין סידור,
זאל אויך מיין תפילה דאָ וויינען.
טרעריק אזוי ווי דער אלטינקער סידור
מיט אייך זאל מיין תפילה אליינען.

אומעטיק שטייען צו מיזרח געבויגן
מייבעלעך גרויע, פארטרערטע,
קוקן מיט דורות-צעמומלטע אויגן
אין אותיות וואָס שטייען פארקערטע.

גאָט איז פאַראַן אין די טונקעלע באַלקנס,
אַן אביון, אַן אַרעמער בלינדער.
נאָך קיין מאל האָט גאָט זיך אזוי ניט באַהאַלטן
ווי דאָ, אַצינדער.

אין מיין האַנט נעמט זינגען דער סידור
מיט שמילע ניגונים די אַלטע —
און כ'הער ווי דורות בענקען ווידער
פון מאַסקווער שול די קאַלטע.

דער יוד פון מצבות

דעם זקן ר' לייב, דעם שומר פון מצבות, וואָס היט די
יידישע געדעכעניש אין אַ זאַק שיימעס אויף זײַן אַקטל.

זײַ ניט ברוגז אויב כ'וועל דיך פאַרשרײַבן
אין טרערדיקן פּנקס בני מיר,
מיט אותיות דינע פאַרשרײַבן
ווי די אויפן געלן פאַפיר
אין זאַק אויף דיין פלייצע דער קרומער,
פאַרחתמעט מיט רמוז און פּשט.
ווער זאַגט, אַז טויט איז אַ שטומער?
אַט און עס יאַמערט דיין בלאַט,
איך הער, ווי עס ריידן די נעמען, —
וועלטן פון דורות אין שטיין.
דער טויט מוז אויך פאַר וועמען
לאַזן אַן אות פון געוויין.

*

דיין מלבוש — צעווינטיקטע פליגל,
די שייך — צעקרימט פון געוויין,
וואָס טוען אַ הייב זיך ווי פליגל
און פאַלן אַראָפּ בני אַ שטיין.

און דאַן שפּיגלט דיין פנים
פּייער, בלוט און פאַרלענד,
וואָס קען זיך שוין מער ניט דערמאַנען
וויפל און ווי און ווען.

די אויגן געדענקען. די אויגן —
ניטא אזא פארב ווי דיין בליק.
און דו, דווקא דו האסט דער ערשמער
געזאגט: „אזא גליק, אוי, א גליק“.

דו האסט ניט קיין שמעקן צום וואנדער
ווייל דו ביסט דער וואנדער אליין;
ווי שווער איז מיר דאָ צו לאַנדן
נאָך דעם ווי כ'האַב דיך געזען.

געפינמלט מיט שרעקיקע בליקן
אין קעניגרייך דיניעם — מצבות,
און דאָ, בני פארמעקטע צוריקן,
לעכסט ווי כגנבה.

ווי ענלעך דו ביסט זיי, די שטיינער,
ווי דיניס זייער האַרץ וואַלט געוועזן,
זיי ווייסן אוודאי, דו איינער
הימסט זיי פון אלע פארגעסנס.

אין דיר זייערע סודות,
שטיינער — פארגעסענע יארן,
זיי האָבן פארשמעלט זיך פאר עדות
אז דו זאלסט זיין דער זפרון.

דו, מיט א זאק ווי א חידה
פון דרויסן פארטרערט און פארשימלט,
נאָר אין אים, אוי, וויפל יודן!
איעדער באַשמערנט, באַהימלט.

דו טראַגסט אים דעם זאק — אַן אוצר,
אַזוי ווי אַן אַמעם אַ לעצטן,
און הימסט די נעמען פון טוימע,
דו לאַזט ניט די עדה פאַרגעסן.

*

וואָס זשע וועט זיין מיט ר' לייבן,
אויב אים וועלן רופן די שמיינער?
ווער ווייס, וואָס וועט בלייבן —
אפשר ניט קיינער.

איך ווייס

כ'זועל ריידן צו דיר דורך אַ משל אַן אלטן,
פאַר וואָס איז אַ בלימל אין פעלדזן דער שענסטער?
זײַן בײַט איז אַוודאי דער קלענסטער,
די וואָרצלען די דינע פאַרקלאַמערט אין שטיינער
און אויסער זיי — פעלדזן, און קיינער ניט, קיינער.

איך ווייס ניט פאַר וואָס, ווי אזוי אָט די בלומען
בלעזן און גלעזן און בענקען און שטומען,
איך ווייס, אַז אויך איך בין אַ צווייגל מסתמא
פון יענע די זעלביקע בלוטיקע שטאַמען,
וואָס בלעזן בײַ פעלדזן און וואַרמן ווי שטיינער,
און אויסער די פעלדזן — קיינער ניט, קיינער.

אייזליכט

ווער האָט געקושט אייזיקע ליכט?
דינע, קאלטע הענגלעך אייז,
איך האָב געקושט הענגלעך אייז,
אַרנינגעוויינט אין אייז
און אויך מיין טרער איז פאַרפראָרן.

אַט הענגען זיי אונטער דעכער
ביי די ווענט,
הענגען ווי אויסגעשניצטע געמער,
אַן הענט, מיט אַנצאַליקע הענט,
שטראַמיקייט אַן גלויבן,
אַן פנימער, אַן אויגן,
פאַראייזטע שטיפערניען,
ווייסטע יינגשאַפטן,
פניערן פאַרפראָרענע,
בלוונגען פאַרלאָרענע.

קינדער זייגן פון דעם אייז,
קינדער פילן: ער איז הייס,
ער איז ווייס,
בלוי,
טוי,
אמתער פון פּרילינגטוי.

גאַרניט זאָגט ער צו.
ווייסע רן.

א גרינספארקוויפער

דו ברענגסט אין פרימארגן
א רעמעך און מער,
אויפן וואָג דינע זאָרגן —
אהין און אַהער.

דין טישל הינקט
פאַרדרעמלט, פאַרגרויט,
כאַפּוצט אים אַ בוריק
מיט פינקעלעך רויט.

ווי ציט מיך צו דיר
אויפן קאַלטן אַרבאַט *
ווי האָב איך אַ מאַל
אַזאָ זעונג געהאַט?

צי טראַכסטו אויך דו
אין דער פּרויקער שעה
אַזוי ווי דער זיידע
אין קרעמל, ביים ראָג?

צי אפשר איז גאָר
דין בלייכע געזיכט
דער אַפּשיין פון מאַלערס
פאַרטונקלעך ליכט?

* אַ גאַס אין מאַסקווע.

פּלוצעם פאַרשווינדסטו
פּון ווינקל אַרבעט...
ווי האָב איך אַ מאָל
אַז זענען געהאַט ?

אותיות

יִיִּדִישֶׁ אֹתִיּוֹת, ווּיִנֵּט נִיט
כְּנִים שְׂרֵיבֵן ווערמער פרעמד.
יִיִּדִישֶׁ אֹתִיּוֹת, ווּיִנֵּט נִיט
און זײַט נִיט אַזױ פֿאַרשעמט.

דער אַלף אִין קרומסטע פֿאַרקניפֿן
פֿאַרבלייבט זױ אַ מאַל אַדוּנִי,
דער בֵּית פֿון פֿאַרבלאַנדזשעמע ליפֿן
פֿאַרשרײַבט אויפֿן קול: בֵּנִי.

ווּיִנֵּט נִיט, אִיר יִיִּדִישֶׁ אֹתִיּוֹת,
אַהבה אִין אַלפֿס אַ — —
קומט זשע אַרײַן פֿון דרויסן
זינגען דעם טרעריקן שמע.

הערט, ווי עס בענקט אַיַער ניגון
צו זיך, צו זיך אַליין;
אִיר יִיִּדִישֶׁ אֹתִיּוֹת —
טרערן פֿון מײַן געוויין.

צו אלעקסאנדער בלאַק

אויך איך זיך אין שמורעם א וועג
און קיינער ניטא איז אנטקעגן,
איך האב דיניע לידער געפרעגט,
איך האב דיניע שמורעמס באגעגנט.

אויך איך שפיגל זיך אין תהום
און זע דארט מיין פנים א קרומען,
און כ'הער ארויס פון תהום
ווי קלאנגען ברומען, ברומען.

ניט שרעק מיך מיט אלץ וואס דו ווייסט,
כ'זועל סני ווי פון וועג זיך ניט קערן.
א שמוע וועלקט די טרייסט —
און אפשר בליט א שמערן?

דער פרעמדער בוים

דער פרעמדער בוים איז מיניער.
ער איז געוואָרן מיניער
אז איך האָב אים געבראַכט אַ טראָפּן טרער,
און ער האָט אין דער פרי
געבראַכט צו מיר
אַ ווייסן בליט,
זאָגנדיק דערמיט: גוט-מאַרגן,
און כאַטש ניט איך האָב אים פאַרזייט —
האַט מיך זיין בלי באַנומען,
און איך האָב אויך דעם בוים געבראַכט
מיין ליד ווי בלומען.

ריגע, 1964

דו ביסט מיין ברודערל,
מיין שווארצאוויגיקער, מייערער,
דער וואָס אַוועק אין די פייערן.

נעכטן האָב איך דיך דערזען אַ פאַרווונדערטן
צווישן ייִדישע פּנימער הונדערטער.

האַב איך אַ קליינע מתנה געשענקט דיר,
ווייל האָסט געבענקט צו איר.

דו האָסט געוואָלט אין דיין קלייניק הענטעלע
פילן דעם סנה וואָס ברענט און פאַרברענט זיך ניט.

ווי פייגל וואָס ווייסן דעם וועג ניט געלערנטע
צו ברעגן צו ווייטסטע דורך ימען באַשמערנטע,

ווייסטו צו בעטן אַ סימן אַ בלוטיקן,
ליכט אויף אַ נאַכטיקן וועג צו דערמוטיקן.

טאָ וויין ניט, אויב ס'האַט עס אַ בייזער פאַרנומען,
איך שווער דיר, איך שווינג דיר מיט בלומען.

וועסט מאַרגן געפינען די שענסטע מתנה,
ייִדישער ינגעלע. ווי איז דיין נאַמען?

ווילנער געמאָ, 1964

די הויפן, די טרעפ —
אָפענע מיילער,
און איך — זייער שמומער געוויי,
צעשליסן זיך שלעסער ווי ווונדן,
ווי ביילן,
און זשאַווער, כלום רינט פון זיי.

א שמומע אנטרין איך
אין געסלעך פון געמאָ:
רודניצקי... סטראַשון...
ביז היינט איז נאָך פינצטער
אין הויפן פון געמאָ,
ביז היינט שעמט זיך קומען די זון.

איך וויקל פונאַנדער
פאַרהתמעטע ווערטער,
זיי שמעכן ווי שפיון אין גוף.
אין טרוקענע הויפן
אָן ליכט און אָן טרערן
כליפעט אָן עכא, אַ רוף.

דאָס רופן מיך דאָ
פאַרשלאָסענע אויגן,
דאָס רופן פאַרהונגערטע הענט.
איך האָב ניט געלייענט
אין ביכער מיין גורל,
אליין דאָ די יודן געקענט.

איך בין ניט פון ווילנע,
בין דא דערלאַפן
א קינד נאָך, אין בלוט איז דער וועג.
טאָ זאָל מען מיר מוחל זײַן
אויב מײַנע סמראַפן
פארשווייגן דעם ווילנער פארמעג.

איך ווייס עס פון סוצקעווערס לידער,
פון גראַדעס,
איך ווייס עס פון תורה-בעל-פה.
מײַן יתומדיקייט
האַב איך הײַנט דאָ באַגעגנט
אויף געמאַס צעבראַכענע מרעפּ.

די ביימער וואָס גרינען —
פארקערט טוען גרינען,
די זון שײַנט גאַר אַנדערש, פארקערט.
בלויז געסלעך פון געמאַ,
אַיך ווידער געפּינען
אַזוי ווי געווען
אויף דער ערד — —

בנים אוהל פריץ

דערפירט האָבן וועגן צום גענשער בית-עולם.
צי האָט זיך אַ וועג דאָרט פאַרענדיקט? —
בני פרצעים אוהל, וווּ אַלע אין איינעם
אַנטהילן פאַר מיר אַ לעגענדע.

אַריבער די קברים קוקט באַנמשע פאַרווונדערט,
ס'פאַרדריסט אים דאָס פּינלעכע שווינגן,
ער האָט עס געלערנט אַ גאַנצן יאָרהונדערט,
איצט זעט ער צעבראַכענע צווינגן.

ווער וועט אים דערהייבן, ווער וועט אים דערפירן
צו ערדישע, וואַרעמע זונען,
עס זאָלן די בלעטער די גרינע ניט פּרירן
מיט אַניזיקע נאָדלען פאַרשפּונען.

נידערן טיפּער די אַקסלען די מידע,
באַלאַדן מיט קברים און קברים —
און זאָלן ניט בלייבן אין מיר מיינע לידער
פאַרשווינגן, הכּנעהדיק אַרעם.

איך וויל אַט די שטיינער, געדולדיקע שטיינער,
באַפּליגלען מיט פּונקען פּון ניגונס,
אַז זיי זאָלן העכער און אויב ניט נאָך העכער
אַ פּלי מאַן פּון אַלע פאַרשווינגנס.

מאלינעם

די וואָס באַהאַלטן זיך ווײַט פּונעם אויג
צײַטיקן ווײַניקע גלימערלעך אויס,
וועל איך זיי זוכן און ברענגען אַהײם,
צײַטיק פון זון און געווייזן.

זע, ווי די מאַלינעס רײַמלעך זיך לינד,
ווי זײער בלײַען וואַלט זײַן דאָ אַ זינד.
הער ווי זיי האַרכן צום אַטעם פון וואַלד:
אפשר רױטהײַטעלע קומען וועט באַלד?

לאַמיר זיך אויסשווינגן, ליכע, באַנאַנד,
ס'זוט מיר נײַט וויי אײַער שטעכן מײַן האַנט.
אין אײַער בלוטיקן פּינקל געהײם
נעכטיקט מײַן הײם.

אויף אלע וועגן

אויף אלע וועגן הער איך דײַנע רייד
און קלײַב זיי אויף ווי שטומע שאַף,
אַ ווינטיקע איך בעט בײַ זיי
אַ מעשה מיט אַ גוטן סוף.

ווי ס'פלעגט אין מעשהלע אַ מאַל
דער בער דערשרעקן מיט אַ ברום
און פון זײַן לױערדיקן קול
האַט יעדעס בלימעלע פאַרשטומט.

און הערנדיק האַט ס'האַרץ געשטיינט
און זיך געשראַקן און געוואַרט,
אין רײַנעם קינדישן געוויין
צום גוטן-גוטן סוף געגאַרט.

אויף אלע וועגן — דײַנע רייד,
און איצט, פיליאַריק וויינט מײַן שלאַף
נאַר ווי אַ מאַל איך בעט פאַר זיי
פון מעשהלע דעם גוטן סוף.

מיט ליידיקע הענט

מיט ליידיקע הענט כ'בין געקומען
פינגער פארקלעמט אין פויסט,
האָב איך שמוס מינע הענט צענומען
געפרעגט זיך אליין: ווער ווייסט
צי כ'האָב ניט אַ מאָל אינער שווינגן
פארלאָרן אין טומל פון שטאַט,
און אינער פארשניטן פארבנינגן
פארשאַטנט מיט האַסטיקן טראַט.

האַט אפשר דערפאַר אַ ניגון
געוויינט און געוואַרנט ביים טיר.
ווער ווייס, צי ווערמער פארשווינגן
זיצן ניט שבעה נאָך מיר?

בלעמער פון וועגן

דערלאַפן בין איך כיו צום אַנהייב
און מיטגענומען קינדער-מירט,
מיט אַלע ווייטן און מיט שטויבן
בין איך געבליבן בני דער וויג.

די מאַנדלכליטן ווייס און ציטיק
מיט ביטערקייטן פון געשריי,
און אַלע זונען פון דער ווייטן
בלוטיקן מיט אַ פאַרגיי.

נאַר אז אַ שמערן טוט באַרירן
מיין גרויען שאַטן, גרוי מיט מיר,
ינגער טו איך זיך דערפירן
צוריק צום שוועל פון בלויער מיר.

אַ גוטע נאַכט צו אַלע גייער,
באַלד בלייב איך ווידער דאָ אליין,
און פון דעם ווייטסטן טויער
וועל איך זיך אומקערן אַהיים.

18 K תיאור / אב 1111

פליגל אין ווייט

כ'וועל תמיד אייך קומען אנטקעגן
אין שעה ווען איר נידערט צום פעלד
און פרעגן און פרעגן — —
א גרוס מנין געצעלט.

איך זיך נאך אין איבערע פליגל
א שפליטערל, פעדערל נעסט.
איר שעמט זיך מיר זאגן א ליגן,
פאריתוממע געסט.

פארפלוין און קוים זיך געזעגנט
ביים ראנד פון פארלארענער צייט.
אווו זאל איך קומען אנטקעגן
זוכן פליגל אין ווייט ?

מײנע וועגן

ניט פארען אין מיר דעם פויגלס דראנג צום וואַנדער,
מײנע וועגן ציען ניט אַוועק.
כ׳האַב פון בוים פאַרהיט זײַן וואַנדער
און ווי ער פאַרבלייב איך מיטן וועג.

ניט אין ווייטן נעסטן מײנע שמערן
און עס לאַקט מיך ניט די ווייט פון רוים,
אַליץ וואָס איז ניטאַ און וועט נאָך ווערן
נענטערט מיך צום בוים.

אזוי פיל געדענקען

אין קארע וואָס וואַקסט אַרום בוים
איז בלונגס אינטימסער זכרון.
די שוויניקע קארע פון בוים
פאַרוויקלט מינע יאָרן.

איך לאָז זי אַרומנעמען מיך
און זאל זי בענקען.
שווער איז איינעם אליין
אזוי פיל געדענקען.

ווייסט פאר וואָס

פאר אריה שמרי

ווייסט פאר וואָס כ'האַב ליב דעם בוים?
ווייל ער וואַקסט און וואַקסט אלץ טיפער.
זיינע בלעטער ווערן זינגער,
זיינע פייגל ווערן זינגער,
זיינע זונען — מערער,
זיינע זאפטן — קלערער,
שפיגלט ער זיך אין די פארבן
און פארגעסט צו שמאַרבן.

מיין פעלד

מיין פעלד,
מיין נאָענטסמער פעלד
מיט זון אין דינע אָדערן,
ווי איך פלעג פון דיין גוף
די שמעכלקעס אַרויסנעמען,
העלף מיר איצטער דו
דעם וויי אַרויסקלעמען.

פעלד,

מיין נאָענטסמער דו
מיט קאַרנבלומען ווינטיקע,
אפשר ווייסטו דו
דאָס פאַרזינדיקטע?

קאַרנבלומען

בלומען בייגיקע אין פעלד,
זון און ווינט און רעגן.
ווער דערמאָנט זיך איינער וועלט
און געדענקט צו פרעגן.

ווי איר ניגונט איין אין ברויט
טרער און בלי און ווונדער.
און ווי בליענדיק אין ברויט
נאָנט אין אייך אַ הונגער. —

קוקט איר שטילע אין דער הייך
ווי די פייגל פליען —
און אַ רויטער טראָפּן טוי
וויינט אין אייך כּיים בליען.

★

ס'איז נאך גרעסער מיר דיין וונדער
פון דיין בלויען גאר באזונדער,
פון דיין בלויען ניט פאר קיינעם,
ניט מיט אלעמען אין איינעם.

אפשר ווייסטו בלויז דו איינע
אט דעם סוד פון דיין אליינען —
קיינער זאל מיט דיר ניט פרייען,
קיינער זאל נאך דיר ניט וויינען.

אבער איך האב שוין דערווען דיר
אין אלע חנען,
ווי זשע וועסטו איצט אליינען?

האַרבסטיקע זריעה

שפעט-בלום, גרויער שטיפער
ווייזט דער גאַנצער וועלט
זיין צייטיקייט אין סוף פון האַרבסט.
אַנגעגורמער מיט פאַרמעגן
וויגט ער זיך בני אַלע וועגן
און ער וואַרט.

זיינע פריינד, די ווייסע ווינטן,
רינגלען אים אַרום,
און זיי לויבן מיט התמדה
זיינע צוקונפטיקע קינדער
אין געשמאַלט פון בלום.

גיי און לערן זיינע גאַנגען,
זוניקער פאַעט;
אויסגעצייטיקט די פאַרלאַנגען
און אַנטפלעקט זיי ווי געזאַנגען
צו פאַרזייען אין אַרומען
איידער שפעט.

בלי

ביסט אליין געקומען
אומגעריכטערהייט,
ווי זשע איז דיין נאמען
גריין, צי ליל, צי רויט?

שווינגסט פון פרי ביז אונט,
ניט א ווארט, א וויין,
בלויז אין די פארמאגן
לילסטו זיך אליין.

אפשר ווילסטו גארניט
מיין באריר צו דיר,
אפשר דארפסטו גארניט
דאס געזאנג פון מיר?

טא פאר וואס זשע קומסטו
אין דער זעלבער שעה
און א לילער בלומסטו
זיך אריין אט דא?

און א שטילער שטומסטו
ביז איך הער דיין מיין,
ווען איך זע דיין אומעט
ווי א רעגן גיין.

דוכט מיר, אז דו נענטערסט
ליבערהייט צו מיר
און עס בלייבט דיין ענטפער
בליען איבער מיר.

חצבים *

א ווינטיקע זון נעמט ארום מיך
און ס'בלען שוין הארבסטיקע בליטן. —
ליכטעלעך ווייסע און דינע,
ווער וועט דאס פלעמל פארהיטן?

איידער ס'פארבליט און פארלעשט זיך
פינקלט פון זיי דער זפרון,
און הארבסט, אזא גרויער, פארגעסט ניט
און בלעטערט אריבער די יארן.

* הצב — א פלאנץ וואס בליט אין הארבסט.

א ריח פון ברויט

א ריח פון ברויט האט געפרייט אין די גאסן
און איך האב געבענקט צו דער זאנג.
אזוי ווי דאס ברויט וואלט א יתום געוועזן
אן פעלד, אן גאלד, אן געזאנג.

און כ'בין מיטן ברויט געבליבן פארפרעמדט
אן אוצר אן פרייד, אן מי,
ווען כ'וואלט ניט דאס גאלדענע ווערן דערקענט
וואלט ברויט מיר גענוגט אין דער פרי.

וואַרצלען

פון גאָר אַ מאָל
פלעג איך אייך זוכן
און פרעגן וווּ איך לעבט,
פאַר וואָס ניט אין דער זון,
פאַר וואָס ניט אין די בלויען,
צו האָט איך אַלעמען אונדז פּינט,
אַז איך אַנטלויפט צו דנאַען?
ביז כ'האַב דערזען אייך,
וואַרצלען,
אויבן אויף
מיט געלע פינגער שווינגן,
און אומבאַהאַלפן האָב איך געזוכט
גרינע צווינגן.

אז איך פארגעס

אז איך פארגעס די וועגן
שטיי איך ביי מיין מיר
און הער ווי קולות פרעגן:
פרעמדער, קומסט צו מיר?

טרייסל איך ארונטער
לעצטע שפורן פרעמד
און זינג ארויס פארווינדערט:
האסט מיך ניט דערקענט?

מיין ליד איז דא פארזאנען
אין שארף פון יעדן בלאט,
נאר א טראג פון דאנען
האב איך מיין נעסט געהאט.

אט הער איך ווי עס זינגען
די יונגינקע אין נעסט,
און בוים פארציילט די רינגען,
פארגרינט זיך און פארגעסט.

ווי ווילט זיך אים דערמאנען
זיין בראשיתדיקע שעה,
וואס האט מיט דינעם זאמען
אויך מיך פארוועכט אט דא.

זיי נעמען מיך צו

ביימער אין רעגן זיך בייגן,
נענטער ווערט וואַרצל מיט קרוין.
א זומער אַ לאַנגער פון שווינגן,
איצט קומט די גרינקייט צוגיין.

בייג איך זיך אויכעט צום רעגן,
זייג זיך אין וואַרצל אַרײַן,
הערן די ביימער מיין פרעגן,
ווייסן די ביימער דעם מיין.

זיי נעמען מיך צו פון די וועגן
מיט דאַרן און ווונד און פאַרבלי,
און ברענגען מיר זוניקן רעגן
און גיבן מיר היים אין דער פרי.

★

אַרײַנגעאַטעמט כ׳האַב דעם רעגן, --
אָן אײַגענער, אַ נאַענטער,
און בין אַוועק מיט אים
דורך פּינקלדיקע בלעטער.
אַ רגע איז אַלץ פאַרשווונדן,
ים און האַרײַזאַנטן —
וויינענדיקע ערד.

געבליבן בין איך מיטן רעגן.

און מײַנע נאַענטע
האַבן זיך צעוויינט
זוי קינדער אויף די הענט;

דער רעגן בלויז
האַט די באַגעגעניש דערקענט.

א בוים לערנמ זינע קינדער

א

ביסט גערעכט
מיט יעדן וואָרט.
נאָר אויב אַזוי
ווי דו דערציילסט,
אַז ווייסט שוין אַלץ
און הערסט אין רונד אַרום
דאַס וועלקן פון אַיעדע בלום —
איז נעם דעם רעשמ
פון מינע טעג
און שימ זיי אויס
אין מיטן וועג.

ב
א באזונטער,
א באגרינטער
צו מײן פענצטער
זיך דערהייבן,
גרינע אויגן,
גרינע ברעמען,
פול מיט נעסמן אויף דיין אקסל
און אין גרינקייט אויסגעוואקסן.

ג

הער מנינע רייד די פארקלערטע,
הער מיין פרייד די פארטרערטע.
איך בין שוין אלט, און פארגאפט
פליסן אין מיר מנינע זאפטן.

וועסט זיך דערשרעקן פאר הארבסטן,
וועסט זיך באדעקן מיט קארבן,
אויב וועסט געדענקען דיין גרינען
וועסטו עס ווידער געפינען.

אויב וועלן בלעמער דיר פאלן
קלעמער ארויף צו די שטראלן,
און אז וועסט בלייבן מיט גארניט,
וויין ניט און שטוין ניט און שפאר ניט.

זוך מיט פארבארגנסטע אויגן,
זוך די פארפלויגנסטע פייגל,
טו ניט דיין גרינקייט פארגעסן,
דא וועט דיין זוניקייט נעסמן.

ד

ווער בין איך
בײַ דינע גרינלעכע שקיעהס?
מיט גראַקייטן מײַנע
אויף טונקעלע וועס
וואַקס איך אליץ גראַער,
וואַקס איך אליץ קלענער.

לאַז מיך דערלאַנגען
מיט אומעט
ווי גרינקייטן
נאָך אַ מאָל קומען.

צום בוים פון ראָזשינקע און מאַנדל

בוים פון ראָזשינקע און מאַנדל,
נאַר אזוי איז שייַן דיין נאַמען,
האַסט פאַרענדיקט מיטן וואַנדל
און געבראַכט אונדז ווייסע בלומען.

זיך געזעגנט מיטן אומעט
האַסטו איינגעטונקט דיין שווינגן
אין אַ צווייט פון מאַנדלבלומען
צווישן וויינענדיקע צווינגן.

ביי די בלומען ביי די ווייסע
שטייט אַ ציג און האַלט אין קלערן,
ווי עס קען אַ מאַל אַ מעשה
אויף אַן אמת — אמת ווערן.

האַט אַ פויגל זיך דערשראַקן
פאַר דיין פלוצעמדיקן בלויען,
אפשר האַט מען אים פאַרטראַגן
און פאַרפישופט אים דאָס פלױען?

צוליב אלע קינדער-ווינגן
קומסטו דאָ דער ערשמער בלויען,
צוליבן זיסן מאַנדל-ניגון
טוסטו זיך אזוי פיל מוען.

בוים פון ראזשינקע און מאנדל,
וויין ניט, בלי און בלי נאך וויסער,
ביז עס ווערט א טרער פארוואנדלט
אין אן אומעטיקע מעשה.

צו רחל

די נייע פייגל-דורות,
וואָס קומען צום פּנרת,
זינגען לידער אַנדערע.
זיי פּלוצן דאָ פּאַרבני
און הערן גאַרניט
זוי דער אַלטער איילבערמבויס
בלעמערט דייע לידער
און זינגט אַריין זיי
אין פּנרת.

1781/11 21/13

נאך קיין מאל

נאך קיין מאל

בין איך ניט געווען אזוי אליין,

נאך ניט איך וויין

און ניט איך בעט,

איך ווער א ווייסע מעווע

אויף שפיץ פון מאסטן,

ים און ים,

און כ'טו א פלי

צו קושן זיך מיט ווינט און זאלץ.

די שיף פארגעסט אין ים פון אירע לאסטן,

נאך איך

געדענק אין זאלץ.

בני קיינעם

בני קיינעם קיין פרייד ניט אנטלייען,
ניט זוכן דעם טומל פון שטאָט
אין לאַמפן וואָס ליאַרעמען, שרניען,
פאַרשיפורט און נאַקעט ווי לומ.

איך וועל די גאַסן באַוויינען
און זוכן די אוראַלטע נאַכט,
וואָס האָט פון די טיפּסטע אַליינען
אַ בלויען פּרימאַרגן געבראַכט.

ביז כ'וועל קומען

זיי וואַרטן מיט געדולד
ביז איך וועל קומען.
מיט לאַמפן און מיט מענטשן-טומל
וואַרפן אָן אַ שרעק אויף מיר
צוליב דער זיכערקייט אין זייער וואַרטן,
אַז כ'וועל קומען.
און צוליב אַלע גאַסן, וועגן,
וואָס ליגן אומבאַקאַנט אַנטקעגן
און ווייסן, אַז כ'וועל זיכער קומען,
וויינט מײַן אומרו אין די שעהען
וואָס באַהאַלטן טראַפּנס בלויזען
און פאַרנאַרן אַנדערשוו.

ווי זיי קענען מיר, די אַלטע מויערן,
שמיל זיי עפענען אַ טיר,
האַבן זיך דערוואַרט אויף מיר,
זיכערע און רויקע,
אַז כ'וועל קומען.
און בײַ נאַכט, אַז אומגעריכט,
האַט אַ טויב צו מיר געגענט
און מײַן ווייטן טראַט דערקענט —
בין איך ווידער שוין ניט פרעמד,
זויל די טויב און אַלץ אַרום
האַבן אויך געוויסט, אַז כ'קום
און געדולדיקע געוואַרט
ביז כ'וועל קומען.

פּרילינג אין ניו־יאָרק

אויסגעפּוצט אין ווייַסן צווייט,
יעדעס צווייגל אָפּגעהוימ,
ניט פאַר פּויגל, ניט פאַר בין
פּרילינגט הייַנט.

זוך איך פּרילינג און איך זוך
אויף מיין קלייד און אויף מיין שוך,
אין מיין אויג, אין מייןע הענט
אין דער פּרעמד.

טו איך תּפילה צו אַ בלום,
צווישן מויערן אַרום,
אינעם לזיער צווישן ווענט
אין דער פּרעמד.

זוך איך פּרילינג אין אַ קינד
וואָס פאַרשווינדט אויף בלינדע טרעפּ.
און איך ווייס ניט וווּ און ווען
וועלן מיר דעם פּרילינג זען.

ביימער אין שטאָט

זיי מאַטערן מיך טעג און נעכט,
די זריעות פון די ביימער
וואָס וואַנגלען עלנט אין די שטעט
און האַבן ניט קיין היימען.

אַזוי פיל בענקענדיקער בלי
אויף האַרטע טראַטואַרן,
אַזוי פיל דורות אין ניט-הי
פאַרגייען און פאַרדאַרן.

דער ווינט, וואָס קומט בלויז אויף אַ ווייל
די גאַסן צו פאַרקערן,
ווישט אַפּ די זריעות אין געאַניל
ווי איבעריקע טרערן.

צו דזשעקסאָן פּאַלאַק

דיין ליד וואָס האָסטו געצייכנט
איז אָנגעפּלעקט מיט פּאַרב,
און דאָרט האָסטו פּאַרצייכנט
די רגע ביז זי שטאַרבט.

ס'איז קיין מאָל די אליינקייט
אליין דאָ ניט געווען.
און קיין מאָל איז די איינקייט
דאָ איינע ניט געווען.

פון אַלץ פּאַראַן איז מערער
ווי ס'קענען אויגן זען.
פאַר וואָס האָסטו פּאַרלאָרן
דיין חבר, וווּ און ווען?

אַט זוכנדיק זיין שאַטן,
זיין דיניקע געשטאַלט,
האַסטו מיט פּאַרב פּאַרשאַטן
די גאַס וואָס אים באַהאַלט.

נאָר פון די שוואַרצע פּלעקן
אַרויסגעכאַפט די זון,
זי זאָל זיך ניט דערשרעקן
פון אַלץ אין דעם אַרום.

א נענער-ליד

אין שניי וואקסן זונקעלע בלומען,
אין שניי ווערט פארפראָרן אַ טרער.
אַ דורשטיקער טוליעט זײַן גומען
צום שניי, און בלײַבט דורשטיקער מער.

אַהאַיאַ, אַהאַיאַ מײַ דאַרלינג,
וואָס טוסטו אין שנייִקער קעלט?
עס מאַנצט דיר אַנטקעגן אַ קאַרליק,
און ווײַזט דיר אַ שענערע וועלט.

דערקאַפּ אים, דעם קליינינקן, פלינקן
און שפּרינג אין זײַן פּלאַטער אַרײַן.
און איידער וואָס-ווען קום טרינקען
דעם ביליקסטן רויטסטן ווײַן.

אַהאַיאַ, אַהאַיאַ געטרייער,
דער שניי איז ווײַסער פון ווײַס.
אוווּ דער מאַג דער נײַער,
וואָס שלינגט אַרײַן דעם אײַז?

טויט פון א קאץ

א גוטע נאכט דיר, טראָפּן ווײַס
אין שוואַרצן רונד אַרום,
דיין פּייער איז געוואָרן אײַז,
דיין אויער — שמום.

כאַלד וועט אַ גלייק, גלוסטיק רויט
אַ לויף מאַן פון די בערג
און צונעמען מיט זיך דיין טויט,
דיין וויסע טרער.

דערפאַר ביסטו געבאָרן ווײַס
איך זאַל בײַ נאַכט דערזען,
אַז אינעם גרויסן פּייער-קרײַז
ביסטו אַ מאַל געווען.

אינדיאנער גרוסן

א

איך קען נישט ווארטן
צו ווערן קלוג,
קנעט איך דערווייל אן ערדענעם קרוג
און זינג אין אים מיין בלוט אריין,
און קריץ אין אים מיין אומעט איין.

איך קען ניט רוען אזוי ווי דו,
שריי איך ארויס מיין שווארצע רוי
און אז איך מאך די אויגן צו —
וויינט דער וואלד און וויינט די רוי.

ב

לכנה הונגערט ווי א וואַלף אין וואַלד,
איינזאם איז איר שאַטן, ליגן איז איר ליכט,
און א שמיכל רויכערט טיף אין איר געזיכט.
די לכנה הונגערט ווי א וואַלף אין וואַלד.

היי, איר ווינטקינדער, באַפעדערטע אינדיאַנער,
אַט אַ גרייכט איר די לכנה מיט אַ פּייל פון בויגן,
אינגעטונקט אין שלאַנגענגיפט שמעכט איר דורך
דעם שמיכל אירן אין די אויגן.
בלויבט דער וואַלד אַ פינצטערער, אַ טיפּער,
טריפן בלויז די פעדערן מיט רויטער פאַרב,
און לכנה, הונגעריקער וואַלף, פאַרווינדיקט שטאַרבט.

ג
זיי פארגעסן דייך, יאָהאַלאַ,
זיי געדענקען קוים דיין שפרונג.
בלויז די וועלך וואָיען אויס
די עכאַס פון דיין זונג.

דינע פּיילן זינען טויט
און דיין בויגן בענקט
צו אַ רויטע צווייג,
וואָס צעבראַכן הענגט.

וויגן שאַטנס איין די צווייג,
שלאַפּט אין איר דיין טרוים.
און אַ שווייניקע דיין ליד
בליט אַרויס פון בוים.

★

פארגאסענע גאסן
באפלעקטע פון שיד,
וואָס האָבן פאָרגעסן
די וועגן צו זיך.

כלוּז גיסן פונאַנד
זייער פאַרב אויף אַ ווּיגל
און נעמען צונויף
זייער ליכט אין געאַייל.

אַ טונקעלער פענדול
פאַרשמירט אלע טריט,
און ס'בלייבט ניט קיין סימן
פון טאָג און פון ליד.

א שעפעלע פון שמיין

כ'האָב ווידער דיך געמראָפּן
צופּוסנס פּון אַ בוים,
וואָס איז פּון האַרבסט אַנמלאָפּן
צו דיין פאַרשנייטן זוים.

האָב איך געוויינט פאַר שמערן
פאַר וואָס דו ביסט פּון שמיין
און קענסט ניט קיין מאָל הערן
ווי ס'קומט דער מאַג צוגיין.

דיין פּאַסטעך האָט פאַרלאָרן
זיין פּיפּל ערגעץ וווּ,
און איז אליין געוואָרן
אַ שעפעלע ווי דו.

ווי אזוי

א דיין שנירל שניי
ווי מיט בליי פארצייכנט —
ווינטערס לעצטער וויי,
שטילסטער צייכן.

צי ווייס ווער ווי עס קומט
אין שטאָט אַ מאָג אַ יונגער?
אין אויגן מידע בלומט
און שפיגלט זיך אַ ווינדער.

איך הער אַן אַלטע פרוי:
I cant explain my feeling,
און ווער ווייס ווי אזוי
האַט זי דערפילט דעם פּרילינג.

פאר אייך

זיך איינהערן שמילער אין זיך
אין מיטן פון שמאטישן ליארעם,
און צערטלען א ווארט וואס פארהיט
דעם זוניקן היימישן ווארעם.

כ'האב אומעט געזען אן א שיעור
אין האר, אין הענט, אין געפינקל,
און ס'האט מיך דער אומעט געפירט
פארעקשנט צו זינגען.

האב איך די ווערטער געהיט,
וואס זינגען כמעט שוין אנטלאפן —
און דארט, אין געווירבל פון שמאט
געיאמערט פאר אייך מינע סטראפן.

אין פארה פון וואָרט

דער מעמעאר

דער מעמעאר בין איך,
וואס שווינדט אדורך די רוימען,
ווייל כ'בין אזוי פארקניפט
רײס איך זיך פון צוימען
און פאל צוריק אראפ
ווי שטויב פון אלע שמערן,
וואס זײנען שוין נימא
און ווילן ווידער ווערן.

שמומקיימן

פֿאַר אברהם סוצקעווער

א

א בױם רעדט זײַנע װערטער
דורך צװײג, בלעטער און בלום,
איך
בין
שטום.

מײַנע װערטער מלײַען,
מײַנע װערטער ברענען:
טו זיי דערקענען
און רײד זיי אַרױס;
האַב נײַט קײן מורא,
זאָג אױס
אַז איך
בענק
אַהײם.

אַט װער איך צוריק אַ בױם,
דו — זײַ מײַן בלום,
װײל אַט,
און כ'בין װידער
שטום.

ב

דוכט זיך, קיין מאל ניט געשריבן
לידער לויט באפעלן.

נאָר היינט האָסטו באַפוילן

און אַ זינגען האָב איך אין באַפעל דערהערט

אַ זינגען פון אַ פּרילינגדיקער ערד.

אפשר וויינט עס נאָר די ערד

די פּרילינגדיקע,

אין בלי זיך שפּילנדיקע,

אפשר וויינט זי שוין אין האַרבסט אַרײַן

ערגעץ אין איר צווייט פּאַרהוילן.

האַט אויך איר דעם ווייטן בלי

עמעצער באַפוילן?

ג
זינגען, זינגען,
גאט, ווי וויל איך זינגען, —
און איך וויין.
אינגעוואַרצלט איז מיין זינגען
אין געוויין.
פאר וואָס
איז איבעריק צו פרעגן?
אנשטאָט אָן ענטפער
וויקלסטו פאנאנדער וועגן —
בלוטיקע באַנדאָזשן,
און וויקלסט איין מיך
דורך און דורך,
רונד אַרום,
ווי דו וואָלסט אויף אליץ געענטפערט
שטום.

ד

ווי זאל איך דאנקען דיר, נאָט?
כ/וועל שווייגן.

ווי צווייגן פאר מאָג,

ווי צווייגן אין אונט.

ווי זאל איך דאנקען דיר

פאר איין באַגינען.

וואָלט איך גרינען געקענט,

כ/וואָלט מיין צווייג דיר געבראַכט

ווי ס'ברענגט דיר די נאָכט

אירע שמערן.

נאָר ווי דאנקען דיר?

כ/וועל שווייגן

און דו וועסט דערהערן.

כ'וויל אינשלאַפן

כ'וויל אינשלאַפן,
און זאָלן רוען אויך
די מיטבאַגלייטער,
וואָס זינגען מיד
פון אומגיין ציווילן טוימע.
כ'וויל אינשלאַפן.
און זאָלן שלאַפן אויך די שויבן,
צומאָכן די אויגן,
זיי קוקן היינט אויף מיר
אַ סך, אַ סך.
כ'וויל אינשלאַפן,
און כ'וויל זיין וואָך.

בני נאכט

בני נאכט קומט מען נענטער צו זיך.
די ווייטיקן שמעלן זיך אויס אין א ריי:
טוט וויי
טוט וויי.

שיילן זיך אפ די געבארגטע פארבן
ברוין,
רויט.

און ס'בלויבן די איינציקע נאענטע פריינד
גרוי,
ווייס —
טויט.

אָוונט־עטיוד

ס'קען קיינער ניט מינערן
שאַטנס פון רו
אפילו ניט דו.

מיט איין מאָל צעפליען זיך אלע געסט
און בלייבסט מיט אַ שעה אָן זכרונס, פאָרגעסט
ווי קיין מאָל וואָלט דאָ ניט געבלומט,
ניט געבליט
ווי קיין מאָל וואָלט דאָ ניט געפּרילינגט אין ליד.

און ס'ווערט מיט אַ מאָל
פאַרשמענדלעך ביז ביין
די שטילקייט אליין.

ליד בני א פארטרעט

אַט ביסטו בלויז פארביקע פלעקן
די אויגן, די הענט און די האַר,
און כ'זע ווי די אויגן זיך שרעקן
פאר אַט דער פארביקער וואַר.

נאַר ביסלעכווייז ווערן די בליקן
פארזאנקערט אין פארביקן שוים,
אַזוי ווי פארוואַרפענע בריקן
וואָס פירן צו ברעגן אַרויס.

און פלוצעם דערקענען זיי וועגן
וואָס פירן צו אוראַלטער היים,
און כ'זע ווי די אויגן פרעגן:
בליבן, צי אפשר גיין?

צום מאַלער

פאַרוויקל אין דיַנע קאַלירן
די ווייסקייט פון שמאַרביקער שעה,
און שאַטן אַרויס די באַרירן
פון נאָך ניט געבאַרענעם דאָ.

וועט שמערן צו שמערן דערלאַנגען
ווי קינדער פון זעלביקער טראַכט,
וואָס בליען אַרויס פון געזאַנגען
און בליען אַריבער די נאַכט.

אפשר

אפשר זוצרט אויף מיר דער ים
נאָר איך הער ניט היינט זיין רוף,
אפשר ראנגלט זיך דער פלאם
אַ פארלאַשענער אין גוף.

אפשר גייט צו מיר אַ גאָסט,
נאָר ער טרעפט ניט צו מיין טיר,
אפשר צייטיקט עס אַ ליד
און באַהאַלט זיך אויס פון מיר?

ווייסע הארפע

ווייסע הארפע
שטילקייט. קוים-קוים זינגיקע,
סטרונעס צימערן אין מיר, —
ווייסע הארפע.

ניט דוד האָט אין דיר אַרײַנגעװײַנט
זײַן קעניגלעכן עלנט,
אַ װײַטער אײניקל
בני דײַנע שװעלן
האַט דײך פאַרפּישופּט אין אַ שװאַן.
נאָר דוכט זײך ביסט פּון פּישוף מיד,
און בעטסט אײך זאַל אַנטפּישופן
פּון װײַסקײט דײַנע קלאַנגען.

שטילקייט קוים-קוים זינגיקע,
ווי זאל איך, ווי אזוי,
אז דו האסט מיך געפאנגען?

ווערמער

בני נאכט וואכן ווערמער
און ריידן אן סוף,
בני מאג שלאפן ווערמער
א שטייניקן שלאף.

בני נאכט שפראצן ווערמער
און גרין איז און גומ,
בני מאג שווינגן ווערמער
פארעקשנמ ווי רות.

*

דו האַסמט אין מיר דעם האַס פאַרווייט
און איך האָב ניט געהאַט אים,
איצט וואַקסט ער טרוקן, בייט נאָך בייט
און ביטער איז זײַן בלאַט מיר.

נאָר ס'טרעפט, אַז דווקא זיס אין מיר
זײַן אומפאַרשעמטער וואַקסן,
אַ גרויער וואַלקן דריקט אויף מיר
און ס'כליפען מיניע אַקסלען.

און ס'בעט מיין תפילה נאָך און בעט
כ'זאַל ניט געשטרויכלט ווערן,
ווער ווייס, צי איז שוין ניט צו שפעט
און דו וועסט ניט דערהערן.

קעמלען

העי, איר קעמלען,
אניער מידבר איז פארשוומען,
האָב איר, אומעטיקע קעמלען,
איך אהיים גענומען.

קניט דערווילע, רוט דערווילע,
ביז פון געלע ברעגן
וועט אן אויסגעטרוימטע פאלמע
קומען אונדז אנטקעגן.

איר קעמלען פארוויינמע,
מיין מידבר איז גרעסער,
מיין מידבר איז הייסער,
און זייט ניט מקנא —
פארברענט האָט מיין מידבר
זיין פאטא-מאָרגאנא.

א בוים אן ווארצלען

ווי קען א בוים אן ווארצלען בליען?
איך וויין פאר אים א טרער.
ווי קען א טויב אן פליגל פליען?
איך האב איר ווי געהערט.

ווי זאל איך, בוים, דיך איבערפלאנצן
אין טיף פון גרינעם ברעג? —
אז דו זאלסט אפגעבן אין גאנצן
ביז פרילינג גייט אוועק.

איך זאמל אלע דיניע טרוימען
און ברענג דיר נאך א טרוים.
א פויגל ווארט, אז דו זאלסט בויען,
פארנעם זיין ווארטן, בוים.

שטראָם אין שטיין

מיר דוכט, איך בין פון שטיינער
געקלאַמערט שטיין אין שטיין,
און מאַמער רירט זיך איינער,
צעפאלט זיך מיין געביין.

מאָ ווי זשע קען איך פילן
דורך שטיינערדיקער הויט
ווי לעצטע שטראַלן שפילן
מיט שטראַמען הייסן רויט?

דנאָען

מײַן צעשפּליטערטן אויבערפּלאַך
האַסנו פאַרריכט,
פאַרקלעפט און פאַראייניקט,
ביז ס'האַט זיך אַנטפּלעקט
אַ פּלעמעלע ליכט,
און איך האָב פאַרגעסן פון זיך.

קוים כ'בין פאַרהיילט,
נאָר די דנאָען —
זיי האָבן נאָך גאַרניט
דערציילט.

צו דיניע קוואלן

זיין וועל איך בני דיר א גאסט,
מיין נאענטקייט וועט ניט ווערן וואך,
מיין ווייסער זעגל — ניט קיין לאסט,
מיין גרינער אַנקער — ניט קיין יאך.

בארירן וועל איך דיין געצעלם,
אין דיניע שאַטנס וועל איך שטיין,
ווי ליבשאפט בני א קראַנקנס שוועל —
און ס'וויל די ליבשאפט ניט פאַרגיין...

דאָן וועסטו אַנטאָן זיך אין שניי,
נאָר איך וועל זוכן דיך אין גראַז,
און גיין צו דיר, און גיין און גיין
מיט גאָר מיין ליבשאפט און פאַרדראָס.

טעג

איך רוף ניט די טעג בני די נעמען
ניט מאַנטיק, ניט פּרײַטיק, ניט היינט,
איך ווייס ניט פאַר וואָס, צוליב וועמען
מען רופט זיי אַזוי ביזקל היינט.

בני מיר זײַנען טעג לויט די זונען.
לויט האַרבסטן און גרינקייט און בלאַ,
בני מיר זײַנען טעג לויט די בלומען —
פאַרשווינדן, פאַראַנען, ניטאָ.

אַנבלומיקע טעג זײַנען טרעריק,
צי מאַנטיק, צי פּרײַטיק, צי היינט.
אַנבלומיקע טעג זײַנען שוועריק
און בענקען תמיד צום פּרײַנד.

מיין טיר

מיין טיר איז אין אַוונטן אָפֿן
פֿאַר שטראַלן און טויבן, פֿאַר דיר.
דער טאַג איז פֿמעט שוין אַנטלאָפֿן
און האָט זיך פֿאַרגעסן אָן מיר.

אין פינגער פֿאַרבליבענע זונען
דערגליען מיין גרוי-סילועט,
ביז גרויקייטן ווערן אַנטרוגען
און ס'ווערט אזוי פֿרי — שפּעט.

*

דיין בלונג איז עלטער געוואָרן,
משמעות קאַלירן זיך מיניען,
דער ביניקער, שמעכיקער דאַרן
דערקענט ניט זיין גרינען.

ער טוט זיך פאַרנייגן פאַרווונדערט,
זיין פאַסיקל ערד ניט דער זעלבער :
ווי לאַנג, אין וועלכן יאַרהונדערט
פלעגט קומען אַהער אַ שוועלבל ?

אַ פלי און אַ צוויק און אַ פלאַטער
אַן מורא צו ווערן פאַרווונדיקט :
באַציינדלמע שמענגלעך ניט-גלאַמע
און שפיצן אַ האַר ניט פאַררונדיקט.

ווי שמעכט זיך דער לילער זפרון
מיט טונקעלן אַפּשנין פאַרבלענדיקט ;
ער קען ניט פון זיך דעם דאַרן
אַ צי מאַן אַרויס, און געענדיקט.

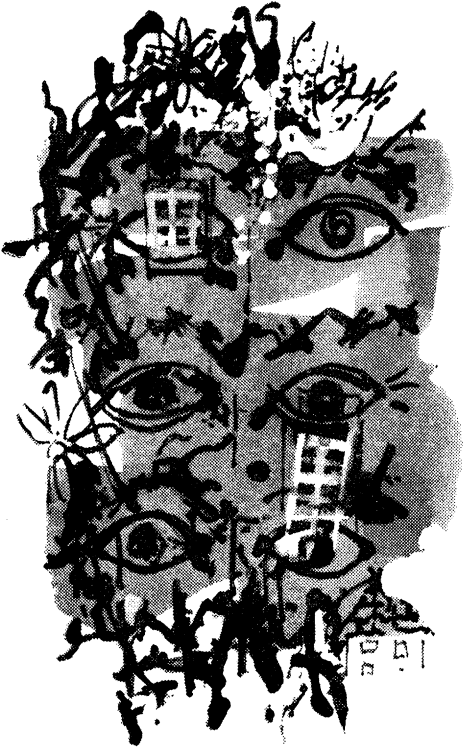
געפיין מיך

געפיין מיך א הייסע
און ברענג מיך אהיים,
טיפקייטן ווייסן
ווי זון טוט פארגיין.

אנטפלעק מיך אין דנאען
און פאנג מיך ארום
ווי גאלדענע שעהען
פון אומעט ארום.

פארליר מיך אין גרינען
און ווייס ווי איך בין,
זאלסט ווידער געפינען
מיין אנהייב אין גרין.

17/02

★

בינמלעך האַלץ צונויפגעקליבן
טרוקענע, בערעזענע
און אַ פּייערל צעבלאָזן —
בלוילעכן פאַרגעסענעס.

טרעשמשען זיי און גלױען זיי
ווייסע דינע שײַטעלעך,
כ׳האַב ביים ווינט געלױען
קלאַנגען פון אַ וויימעניש.

קאַרטשען זיך און ברעכן זיך
טונקל רוימע קינעלעך,
ווי פון מעג ס׳געדעכעניש,
זע נאָר, ווי זיי מיניען זיך.

פון די ווייסע שײַטעלעך
לופטיקע בערעזענע,
ווערן קוילן, בייטן זיך,
ברענען אויס פאַרגעסענע.

א וויסקייט

פאר קאדיע מאלאדאָווסקי

ווען ס'וואַלט אַ וויסקייט אלץ באַדעקט
וואַלט איך געוואַרט אויף דיר
און אין דער וויסער וועלט געפרעגט
אויף דיין באַריר.
ווען ס'וואַלט אַ וויסקייט אלץ באַדעקט
וואַלט איך דערקענט דיין טראַט
און וואַלט בני אלע טריט געפרעגט :
אוווּ נימאָ איז גאָט ?

צו א פאזעמקע

א פאזעמקע האב איך דערזען אין א גלאז,
מיט טרערן באשאנקען זי אן א פארוואַס.

מיט גרינע פארציטערטע בלעטעלעך טרערן,
די פאזעמקע זאל מיין דערמאָנונג דערהערן.

מאַכיקע סטעזשקעס אַנטפלעק איך איר ווידער
און ווידער אין וואַלד קלינגען די לידער.

א רויטלדיק אויג לאַכט אַרויס פון די גרינען
ווי ס'וואַלט מיך גערייצט איך זאל עם געפינען.

געפונען. איך טוליע עם איידל מיט פינגער,
און קלער גאַרניט, פאזעמקע, דיך צו פארשלינגען.

דו, א צעשיידטע פון וואַלדישע קלאַנגען,
איך, א באַשנייטע פון דיר געפאַנגען.

נעם מיך צו דיר אין דיין פאזעמקע-שטעגל,
דו ביסט דער מלך, איך — דיין פארמעגן.

דערמאָנט מען מיין מאַמען

דערמאָנט מען מיין מאַמען
ווער איך אַ קינד.
און ס'מאַכט ניט אויס
די גרויע האַר,
און ניט די פּערציק יאָר.
אַ קינד!

אויך שפּיגלען ווערן מיר
פון ווייזן אלע שעה אָן אַנדער בליק.
ווייל איך געדענקען
דעם קערן,
וואָס האָט ביים ווערן
צעגרינט אַ קינד
מיט זון אין אויגן, —
יענע רגע,
וואָס האָט מיט זון מיך אָנגעזויגן.

יב-פייגל

געקוקט אויף אייך ביים ברעג פון ים,
איר וואַסער-פייגל אויף די דינע פיס,
וואָס ווייסן, אז אַ טראַט צו מאַכן סתם
מיינט: אויס מיט זון און בלוי, מיינט: אויס, געוויס.

איך האָב געזען אין אייך דעם שאַרפן שפיר
נאָך איידער ס'האַט אַ כוואַליע זיך גענענט,
ווי איר האָט צו דער צייט געמאָן אַ ריר,
פון זונגענגלי אַ רגע ניט פאַרבלענדט.

בעת איך, ביים ראַנד פון דעם פאַרבלענד
אין יענער רגע פון געפאַר,
אָוועקגיין ניט געקענט
און ניט געדענקט וואָס קומט דערפאַר.

אזוי פיל וועגן

אזוי פיל וועגן און נימאָ קיין מלאך
וואָס זאל אַ ווײַס מאַן כאַטש אין ווינקל אויג,
און יעדער וועג אַ ווייטעניש, מהלך,
ווי בלויז אַ שמערן טוט זיך אַ פאַרנייג.

זאל זײַן אז דו האַסט מיך פאַרלאָרן
און ניט דערזען מיין הייסע מיר,
אַ טראַפּן פון דיין ליבשאַפט
געהערט דאָך אויך צו מיר.

בריוו

פאָר יעקב גלאַטשטיין

א

שוין לאַנג נימאָ זיי.

איצט קומען אָן

די בריוו.

שעמעוודיקע בריוו,

בעטן קליידער, שיק,

א בוך אַ ייִדישן,

אַ ווערמער-בוך

צום אויסטייטשן דעם אוי

און זאָגן הלל

שמיל אַזוי,

לאַנג נימאָ זיי.

גייען אום די בריוו און ריידן;

בריוו,

וואָס קומען אין גן-עדן.

ב

דיינע לאבירינמן זיינען בריוו
און ווערמער פירן מיך דורך זיי
צו דיר.

נאָר ווער וויים

ווי דו ביסט,

כ'האָב קיין מאָל ניט געהערט

די נעמען פון אַזעלכע שמעט

און דערפער און פאַרשיקונגען.

ס'האַט מער ווי זיבן ימען

אונדזער ערד

און דיינע טרערן זיינען מער

פון אַלע ימען.

ידישע צעקנייטשמע בריוו

פאַרפלייצטע איבער אַלע ברעגן

מיט וויי און ווינד

מיט אַן-בטחון.

ווי ס'שרייבט אַן אַלמער בלעכער דאַרט,

אַז ס'איז דער דאָך צעבראַכן

און, גאַמעניו, ווי זאָל מען אים פאַרריכטן,

אוי ווי אַזוי?

צעבראַכן איז דער הימלדיקער דאָך

און זע די אותיות, זיי דראַפען זיך

פאַרריכטן.

ווער ווייס דער וויפלמער שוין באַנד איר זינט
פון יידישער געשיכטע?
כ'האַב תמיד קוקנדיק אין איר
געוויינט און ניט געלערנט,
אַצינד, פאַר אַט דעם נייעם באַנד —
איך האָב שוין ניט קיין מרערן.
בריוו, איר נע-ונדע
מיט אדרעסן פאַרריבענע,
בריוו צעקנייטשמע יידישע,
צו קיינעם ניט געשריבענע.

צו מײנע בלומען

אויב איר וועט מײן בריוו באקומען
שענקט אים אײער בלי,
כ׳האָב פאַרבלאַנדזשעט צווישן בלומען
פון נײט־הי.

מאַמע מײנע, אַלע בלומען
פון מײן פעלד און וועג,
ווי זײט איר אַהער געקומען
צו דעם ווינטסטן ברעג?

ווייסע פרייד אויף גרינע לאַנען,
בלויקייטן אין פעלד,
כ׳האָב אין אײך דערזען פון דאַנען
ליכט אין מײן געצעלם.

אַבער וויי, ווי הייסע לאַווע
איז מײן פרייד פאַרברענט,
ווען איך האָב געוואַלט אײך פילן
אין די הענט.

קאַלטע אײערע קאַלירן,
קאַלט אַזוי ווי פּראָסט.
און די האַנט, אַט נעמט זי פּירן —
בלומען־גלאַז.

אויב איר וועט מנין בריוו באקומען
שענקט אים אינער בלי,
כ'האָב פאַרבלאָנדזשעט צווישן בלומען
פון ניט-הי.

רעגן

אזוי דערציילט דער רעגן,
אזוי דערשווינגט דאָס ברויט,
טאָ וואָס איז נאָך צו פרעגן
פאר וואָס דער רעגן גרויט?

אפשר איז פארזאָנען
אָן אנדער רעגן גאר,
וואָס קושט ניט אויס די לאַנען
און גרינט ניט אויס די וואָר,

נאָר זאָמלט זיך אין שטיינער
ביים הונגער נאָכן ברויט
און ווייס ניט ווי צו וויינען,
נאָר גרויט און גרויט.

אַט דעמאָלט זאָגט מען: ס'רעגנט.
און גרויער ווערט די שעה,
און אַלץ וואָס מען באַגעגנט
איז ווי דער רעגן גראָ.

א טרעפונג

א. לעיעלעסן

אלץ ווייניק און ווייניקער בלעבן מיר
און ס'וויינט דאס וואָרט אויף די ליפן,
די שאַטנעס פון זיך טרעבן מיר
און אלץ הייסער טרערן טריפן.

לאַמיר אַלע אַ טרעפונג באַשטימען
נאָך דורות, נאָך יאָרן אומצאָליקע,
און לאַמיר זיך ערגעץ געפינען
אין גורל פון ליד — די אַמאָליקע.

אינהאלט

אין אייזליכט

9	אויף מאַסקווער גאַסן
10	מיין שכן
11	צו אַ קראַ
12	נאָך אַ טויטן פּאַעט
14	צו אַ פּריינד
15	שפּליטערס
17	אין מאַסקווער שול
18	דער ייד פון מצבות
21	איך ווייס
22	אינזליכט
23	אַ גרינס-פּאַרקויפּער
25	אותיות
26	צו אַלעקסאַנדער בלאַק
27	דער פרעמדער בוים
28	ריגע, 1964
29	ווילנער געטאָ, 1964
31	ביים אוהל פּרץ
32	מאַלינעס
33	אויף אַלע וועגן
34	מיט ליידיקע הענט
35	בלעטער פון וועגן

צו אַ בוים פון דער ווינט

39	פּליגל אין ווינט
40	מינע וועגן
41	אַזוי פּיל געדענקען
42	ווייסט פאַר וואָס
43	מיין פעלד
44	קאַרנבלומען
45	* (ס'איז נאָך גרעסער)
46	האַרבסטקע זריעה
47	בלי
49	חצבים

50		א ריה פון ברויט .
51		ווארצלען .
52		אז איך פארגעס .
53		זיי נעמען מיך צו
54		* (אריינגעאטעמט)
55		א בוים לערנט זיינע קינדער
59		צום בוים פון ראזשינקע און מאנדל
61		צו רחל .

צווישן מויערן

65		נאך קיין מאל .
66		בני קיינעם .
67		בין כ'ועל קומען .
68		פרילינג אין ניו-יארק
69		ביימער אין שטאט
70		צו דזשעקסאן פאלאק
71		א נעגער-ליד
72		טויט פון א קאץ .
73		אינדיאנער גרוסן .
76		* (פארגאסענע גאסן)
77		א שעפעלע פון שטיין
78		ווי אזוי
79		פאר אייך .

אין פארב פון וואָרט

83		דער מעטעאר
84		שטומקייטן .
88		כ'וויל איינשלאפן .
89		בני נאכט .
90		אונטער-טויד .
91		ליד בני א פארטרעט
92		צום מאלער .
93		אפשר .
94		ווייסע האַרפע
95		ווערטער
96		* (דו האַסט אין מיר)
97		קעמלען .
98		א בוים אן וואַרצלען .

ביכער פון רבקה באַסמאַן:

טויבן ביים ברונעם

לידער

פאַרלאַג י. ל. פּרץ, תּל־אָבֿיב, 1959

פארלאַג „ישראל-בוך“

אריה שמרי / וואַרצלען
אַנטאָלאָגיע פון ייִדיש-שאַפן אין ישראל

ישעיהו שפיגל / פלאַמען פון דער ערד
ראַמאָן

רחל פישמאָן / דערנער נאַכן רעגן
לידער

מאַרגאַרעט לאַרקין / די זעקס טעג פון יד-מרדכי
ייִדיש — ד. שטאַקפיש

רפאל מאַהלער / היסטאָריקער און וועגווייזער
עסייען

רבקה באַסמאָן / בלעטער פון וועגן
לידער

